

Els entrebancs

Un possible nou Pacte de Progrés hauria de superar dos entrebancs molt seriosos: la fortalesa del PP i la guerra nacionalista a Mallorca.

Per poder recuperar el Pacte de Progrés a Balears s'hauran de complir dues condicions. Primera, i òbvia, que el PP no tingui majoria absoluta. Segona, que la guerra nacionalista a Mallorca no el faci impossible.

La fortalesa del PP. La possibilitat que els conservadors perdin la majoria absoluta és teòricament factible. Ara bé, les projeccions teòriques, basades en la matemàtica electoral, no poden amagar un fet que es palesa al llarg de tota la història democràtica balear, del 1977 ençà: l'enorme fortalesa del vot conservador, que indica que la probabilitat d'una alternativa al PP existeix, però que no és fàcil.

La dreta ha adoptat diverses sigles a Balears. En els primers anys democrà-

tics (1977-1983) es presentà dividida entre la Unió de Centre Democràtic (UCD) i Aliança Popular (AP). La UCD s'enfonsà en les eleccions generals del 1982 i tot seguit desaparegué. A Balears AP recollí gairebé tot el vot centrista, tant en el conjunt com a cada illa, excepte a Mallorca, on un petit partit, Unió Mallorquina (UM), fundat l'octubre del 1982 a partir de les deixalles d'UCD, evità que AP concentràs tota la representació del centre-dreta.

Des del 1977 s'han celebrat a Balears 28 eleccions: les municipals del 1979, 1983, 1987, 1991, 1995, 1999 i 2003; igual nombre d'autonòmiques en els mateixos anys, comptant les preautonòmiques de 1979; les generals de 1977, 1979, 1982, 1986, 1989, 1993, 1996, 2000 i 2004, i les europees de 1987,

1991, 1995, 1999 i 2004. La UCD guanyà les quatre primeres cites electorals entre 1977 i 1979, i el PSOE les generals del 1982 i de 1986. A partir d'aleshores, AP, amb diversos noms fins que adoptà l'actual, Partit Popular (PP), ha guanyat tots els comicis celebrats. Per tant, la dreta ha triomfat en 26 de les 28 convocatòries.

El PP ha vençut en totes les eleccions autonòmiques (1983-2003). El 1991 PP i UM feren una coalició preelectoral que obtingué la majoria absoluta, la primera vegada que una candidatura l'assolia. El PP la va mantenir el 1995, però tot sol; la perdé el 1999 –el Pacte de Progrés li ho va impedir–, i la recuperà el 2003. Així, doncs, ha tengut majoria absoluta en la meitat dels comicis autonòmics, ha guanyat en tots i només en una ocasió va ser possible un pacte de govern alternatiu. L'única vegada que el PP ha perdut el Govern balear (1999) es presentà a les urnes enmig d'una greu crisi interna. Aznar obligà Gabriel Canellas, president del Govern i del PP balear, a dimitir el 1995. A partir d'aquell moment les bregues internes foren constants. La inestabilitat provocà la substitució del president successor de Canellas, Cristòfol Soler, per Jaume Matas, el qual no aconseguí parar la inestabilitat del partit. Així i tot el resultat no va ser una derrota aclaparadora: obtingué 28 diputats, a dos de la majoria absoluta.

El breu resum electoral balear demostra que la unitat de la dreta a Balears ha esdevingut la seva principal força política en una societat que, sota totes les circumstàncies a l'estat i a les Illes, vota majoritàriament conservador amb l'excepció de les eleccions generals de 1982 i 1986. I només quan el PP ha estat sotmès a fortes tensions internes, ha perdut el poder autonòmic. L'any vinent es presentarà a les urnes més unit que mai i només trobarà la competència teòrica d'UM a Mallorca.

La guerra nacionalista. Si el PP perdés la majoria absoluta, aleshores la possibilitat de tornar a fer el Pacte de Progrés dependria del fet que els partits d'esquerra es possessin d'acord amb UM, l'única formació que en el passat ha tingut la capacitat de desequilibrar. Així va passar el 1995 a Mallorca i el 1999 a tot Balears. Per tant, és factible.

Jaume Matas confia en la fortalesa tradicional del PP per tornar a guanyar la presidència l'any vinent.

Tanmateix, hi ha un entrebanc: la guerra nacionalista entre UM i PSM a Mallorca.

Els dos partits nacionalistes mallorquins sempre han estat enfrontats. Fins i tot quan s'han aliat. Després del primer pacte progressista a Mallorca (1995) la tensió entre PSM i UM provocà la ruptura el maig del 1996. Maria Antònia Munar, presidenta del Consell insular, destituí els cinc membres del PSM dels seus càrrecs en el govern de la institució. El pacte es va refer al cap d'uns mesos. Però la guerra, sovint subterrània, no parà. Va ser més intensa durant el segon Pacte de Progrés (1999-2003). Les batalles més rellevants es produïren en relació amb l'urbanisme: no permeteren aprovar el Pla Territorial de Mallorca i feren impossible reformar les directrius d'ordenació territorial de Balears, dues de les promeses bàsiques del Pacte de Progrés a través de les quals havia d'exemplificar el nou model d'urbanisme a Mallorca i a tot Balears.

El model urbanístic i territorial és una de les grans diferències entre PSM i UM. El PSM considera que un partit nacionalista, pel fet de ser-ho, ha de defensar de manera aferrissada el territori davant de la construcció excessiva, i acusa UM de fer el contrari. Per la seva banda, el partit de Munar assegura que defensa el territori, però de manera "pragmàtica" i no com el PSM "oposant-se sempre a tot". El PSM, per aquest motiu, considera que UM no és ben bé un partit nacionalista. I justament per això mateix UM considera que el PSM és sobretot un partit "radical" d'esquerra i no tant una formació nacionalista.

Hi ha altres àmbits de confrontació substancial, com per exemple, el cultural i lingüístic. El PSM opina que la política lingüística que practica el Govern balear del PP va en contra de la normalització del català. I UM, si més no, no s'hi oposa. A més, troba que les accions que fa el partit de Munar en el Consell a favor del català són més "propaganda", sense efectes pràctics, que altra cosa. UM assegura que la seva gestió en Consell en favor de l'idioma i la cultura pròpia demostra que es pot avançar en la normalització de manera "pragmàtica", i que la seva influència sobre el Govern del PP ha evitat mals pitjors.

Perquè es pugui recuperar el Pacte de Progrés, abans caldrà tancar la guerra nacionalista que enfronta UM, presidit (a dalt) per Maria Antònia Munar, i el PSM, partit que fins al maig dirigí el x Gabriel Vicens (a baix).

A banda d'aquestes diferències, també cal tenir present que els dos partits provenen de cultures polítiques enfrontades. UM neix de sectors ideològics i polítics de centre i dreta que tingueren el poder institucional durant els anys de la transició. El PSM va néixer de sectors polítics a l'esquerra del PSOE així com

de grups culturals nacionalistes, tots enfrontats en els àmbits dels quals nasqué UM. El partit de Munar es va fundar el 1982 per Jeroni Albertí com una formació regionalista, no nacionalista. El PSM, des de la seva fundació el 1976, sempre s'ha declarat nacionalista. Per altre costat, UM no parla de Països Ca-

Si el PP no assoleix la majoria absoluta, serà possible un nou Pacte de Progrés, però caldrà veure com es resol la guerra nacionalista per fer-lo realitat

talans: és un projecte que mai no ha estat en la seva agenda política ni en cap discussió ideològica interna. El PSM sempre ha tingut en els Països Catalans la referència nacional o almenys en l'àmbit cultural.

Tanmateix, més enllà de totes aquestes diferències, l'enfrontament s'explica sobretot per la competència directa entre els dos partits. Però no pels vots. De fet, les dues bases de votants no es mesclen. Només en algun moment i en algun municipi aïlladament pot haver-se produït un transvasament de vot —Alcúdia, Manacor...—, però poc significatiu sobre els sufragis que obtenen ambdues formacions en el conjunt de Mallorca. La competència es basa en la capacitat d'influència, a partir dels escons, en la formació de majories alternatives al PP. Mentre que UM pactà amb AP (1983-1991), la guerra nacionalista no es manifestà, sinó que es va diluir dins l'oposició general del PSM en l'eix de dreta

format per PP-UM. Quan esclatà va ser amb els dos pactes d'UM amb l'esquerra (1995 i 1999). De manera molt més oberta i intensa durant el segon (1999-2003). El PSM aleshores arribà a denunciar una "conxorxa" entre socialistes i UM que tindria com a objectiu anorrear-lo. Acusà el PSOE de cedir la presidència del Consell a UM mentre que es reservava per a ells la presidència i el gruix del Govern balear. El PSM en resultava perjudicat. La conseqüència és indubtable. El PSM obtingué cinc diputats a Mallorca el 1995, i UM dos. Però va ser Munar qui tingué la presidència del Consell. El 1999 el PSM perdí un escó i UM en sumava un: quatre a tres. Novament, Munar tenia la presidència insular. El 2003, UM aconseguia empatar a tres escons amb el PSM, que en perdia un més, mentre el venia per 753 vots a Mallorca. La minva de diputats del PSM a favor d'UM ha estat l'únic canvi que s'ha produït a Mallorca en

les eleccions de 1999 i 2003. No per transvasament de vot directe, sinó sobretot per la llei d'Hondt. El PSM ha estat el soci perjudicat dels dos pactes de Progrés. És el que no vol que torni a passar. El missatge del PSM per a l'any que ve és nítid. Està d'acord a reprendre el Pacte per llevar el poder al PP, però sempre que cada partit obtingui quotes de poder en funció dels vots i escons. En cap cas no acceptarà una altra vegada que UM, si manté més o menys la mateixa representació, es quedi amb la presidència del Consell com el 1995 i menys encara amb la gestió absoluta com el 1999. UM no preveu cap pacte, si els resultats ho permeten, que no passi per mantenir el plus de poder que li ha reportat controlar la presidència i la gestió de tot el Consell, perquè, com sempre diu Munar, el seu partit "no és d'oposició", i és legítim que si pot pactar indistintament amb dreta o esquerra, obtingui aquest plus de poder mitjançant qualsevol pacte.

Si el PP no té majoria absoluta l'any vinent, serà possible el Pacte de Progrés, però caldrà veure com es resol la guerra nacionalista a Mallorca per fer-lo realitat.

Miquel Payeras

All i pebre

Pere Martí

Falses polèmiques interessades

La política catalana viu immersa en polèmiques artificials promogudes en clau partidista que només busquen erosionar l'adversari. En els darrers temps n'hem viscut dues de significatives: la dels informes encarregats pel Govern de la Generalitat i la del finançament d'ERC. Pel que fa a la primera, que un govern faci informes és la cosa més normal del món. És legítim quan ho feia CiU i ho és també que ho faci ara el tripartit. Posar en dubte que un govern hagi de fer informes és demostrar una profunda ignorància política o buscar el desprestigi de la institució. El Govern espanyol també fa informes i ningú en fa notícia, d'això, perquè tothom ho troba perfectament normal.

Més perversa ha estat encara la polèmica sobre el finançament d'ERC. Val a dir que si el partit de Josep-Lluís Carod-Ro-

vira ja hagués abraçat l'Estatut, la polèmica no hauria existit. Però posats a parlar de finançament dels partits, que una formació es financi amb les aportacions dels seus alts càrrecs i dels càrrecs de confiança, a més de legal, és perfectament lloable. El que hauria de ser objecte de polèmica és saber com es financen aquells partits que no reben aportacions dels seus alts càrrecs i tenen un alt nivell de despesa, superior a l'import de les subvencions públiques que reben. La majoria de grans partits es financen gràcies a les donacions anònimes, que també són legals, però la seva opacitat les converteix en el forat negre del sistema. Que un partit rebi aportacions privades ha de ser possible, però el ciutadà té dret a saber qui paga a qui i quant paga, perquè les donacions altruistes només es fan a Càrites. Actualment hi ha en marxa al Congrés la reforma de la llei de partits, però curiosament està aturada per les resistències dels grans partits a suprimir aquestes donacions anònimes.